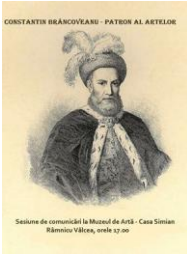

Povestea ultimului Basarab

autor: **Gheorghe SPORIȘ** (membru al Cercului de la Râmnic: „ROMÂNIA GRĂDINA MAICII DOMNULUI”)

cuvinte cheie: **poveste, continuitate, legea pământului; Constantin Brâncoveanu, Basarab, canonizare**

Povestea este leacul împotriva uitării. Cu ea ne „vaccinăm” copiii înainte ca ei să fi învățat cititul pentru deslușirea slovei scrise. Prin poveste aflăm adevărul despre noi înșine, despre lumea în care am intrat și-am luat-o treptat, legitim, dăruită cu încântare, în posesie. Mai apoi când intrăm întru trăirea credinței în care am fost botezați, vedem pe murii bisericii scriptura și ascultăm predicile despre viața sfinților și a celor dreți. O lume cândva reală, pare o Poveste frumoasă, din ce în ce mai tâlcuită. Dar tălmăciitorul știe să ne deslege cele ascunse, el fiind inițiat și instituit să o facă. Pentru scoaterea din scena ruinii. ”Pentru lichidarea unui popor se începe prin a-i altera, a-i șterge memoria...” [1]. Într-o uniune de state, pentru a topi... „diversitatea” în ceva propriu „Uniunii” se formulează „directive” [2], cum a fost și aceea scrierii istoriei, cu efectele ei nocive, prin interpretarea și aplicarea ei abuzivă (vezi scandalul alternativelor!!!). Scoaterea mitului, legendei, a poveștilor, demitizarea istoriei, într-un cuvânt, devenise înțelesul ultim al „directivei” pentru cei sincronizați imediat – dușmanii protocronismului. Și așa dispăreau voievozii din filele de manual, ori erau substituiți cu personaje cu ardere instantanee din spațiul public al prezentului.

Pentru continuitatea spiritului locului cei iviți din huma locului trebuie împărtășiți cu Povestea locului indiferent de recomandările savante!). Nimeni nu interzice formatorului de conștiințe să spună Povestea sa moștenitorului, ca pe o datorie a ștafetei legiuită de obiceiul pământului.

Avem o pilduitoarea „poveste” lăsată de genialul Mihai Eminescu (contestat înainte de a fi fost descifrat de „internaționaliștii”, născuți din pleava vânturilor risipitoare!) „Povestea Dochiei și ursitorile” [3]. Aici aflăm printr-o alegorie superbă, că venim de foarte departe, îndurând pârjoliri vrășmașe, dar renaștem cu fiecare copil al Dochiei (Dacia, devenită România) atunci când, cel ursit, în legea pământului, devine nemuritor. Mai înainte vreme, contrazicând spiritul unor Patrii politice [4] (cu principiul machiavelic al „scopului care scuză mijloacele”) Neagoe Basarab... povestea buna rânduială fiului său Teodosie, iar într-o noapte de taină, Grigore Alexandrescu la Cozia... se întrebă, în tumultul pașoptist și în „ceasul nălucirei” „urmaș e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrân?” [5].

Credem că spiritul patriei străbune se sălășuiește în răsuflarea vie a neamului povestitor. Miile de variante ale baladei Miorița, poveștile despre eroii și sfinții români, legendele și miturile (vezi Mitologia României a lui Romulus Vulcănescu), scrierile esențiale ale cronicarilor și poezilor naționali, din toate vremurile, sunt leacuri de întărire firii noastre. În acest mod vom povesti aici despre ultimul Basarab: Constantin Basarabă Brâncoveanu (1688 – 1714) în anul în care trei veacuri încheiate se rotunjesc de la martiriul său, din 15, August 1714, în ziua când ar fi împlinit 60 de ani și în care și-ar fi serbat pe doamna sa la ziua Adormirii Maicii Domnului; El confirmă la început de secol

Povestea ultimului Basarab

al XVIII-lea, continuitatea legii pământului cu alegerea Domnitorului, dar este și moment de răscruce cu ruperea firului pentru aproape 150 de ani, până la alegerea lui Al. I. Cuza.

Martiriul său l-a făcut însă nemuritor, l-a dus în ceata sfinților și în povestea nemuritoare, cea dăruită de ursitoare fiilor adevărați și Daciei nemuritoare.

Povestea noastră, despre Constantin Brâncoveanu, numit de noi ultimul Basarab, a început a fi povestită la Congresul de Dacologie de la Buzău (B.P. Hașdeu, „Pierit-au dacii?”). Atunci, Cercul de la Râmnic: „România Grădina Maicii Domnului”, cu susținerea Forumului Cultural al Râmnicului și a daciștilor („ucenicii” pr. Dumitru Bălașa), întruniți în reuniunea lor anuală, la Cozia, în 31, iulie 2013, propunea CONGRESULUI ca între temele de dezbatere a viitorului să fie inserate și cea dedicată lui Constantin Basarab Brâncoveanu, ultimul Basarab într-o continuitate, venind dinspre substratul geto-dacic, perpetuați printr-o lege a pământului.

Apelul avea în vedere (s-a depus cu acea ocazie un **APEL!** scris în numele celor menționați) și susținerea inițiativei lansată și susținută și de noi de mai multă vreme, pentru aducerea „unui pumn de țărână” din trupul... spiritualizat al domnitorului martirizat în mormântul gol, așteptându-l de trei veacuri, la Horezu.

Oltenia de sub munte, țară „băserîbească” este moșie și loc de retragere tihnită a Basarabilor... emblematici: Matei Basarab, la Arnota – unde de 360 de ani veșnicește din „cuibul de vulturi” (peste un deal depărtare de Horezul în așteptarea lui Constantin Brâncoveanu); Mircea Basarab, cel Mare și Bătrân – la Cozia și el la câteva ore de mers călare.

B. P. Hașdeu, cel ce va fi conceptualizat „teoria substratului” și va fi dat Istoria Criticii a românilor, la momentul nevoii (Congresul de la Berlin din 1878) și va fi organizat instituția Arhivelor Naționale ale României, dădea ca origine a Basarabilor, Glogora din Gorj în amintita Oltenie de sub munte, plină de ctitorii basarabești și de timpuri basarabești puse de sămânță.

*

Constantin Basarabă Brâncoveanu, este ales domn, de boierii cei mari ai țării, numita „partidă națională” [5] în legea îndătinată a pământului.

Transmiterea scaunului domnesc, nu era ereditară. Domnitorul trebuia ridicat pe tron dintre cei destoinici și cu influență asupra întregului neam vlastelin, adică marile neamuri boierești, reprezentate în divanul țării și mari dregătorii administrative, aunci când STATUL cel mare se va fi recuagulat din formațiunile de putere locale (obștile cele mari, țărișoarele cu nume proprii, „romaniile”, lui N. Iorga...).

Legea pământului: să fie ales cel mai destoinic dintre cei mai puternici... a funcționat până în 1714. Ultimul Basarab, ales cu voința celorlalți, mai puțin vrerea sa... a fost Constantin Basarabă Brâncoveanu.

Chiar dacă sub vasalitate turcească, susținerea boierimi era necesară până la Constantin Brâncoveanu.

Urmând succesiunea domnilor, purtători ai „basarei”, ca însemn al puterii, adică BASARABI, începând cu întemeietorul suveran, de la 1330, neîndoielnic ales de nobilimea celor puternici, venind dinspre casta nobiliară dacică, stăpâni, căneji, și voievozi în voievodatele lor, vom constata funcționarea... legității electivă și chiar polarizarea diferită a corpului electiv, în funcție de contextul geopolitic al vremii.

Vor fi fost și crize politice, situații de cumpănă, când susținerea marilor neamuri boierești se împărțea și atunci chiar și statul se rupea pentru o vreme. Invocăm aici

evenimentul 10 oct. 1394, când Mircea cel Bătrân își pierde susținerea boierilor munteni, din stânga Oltului și este „uzurpat” cu fratele său Vlad, favorabil unei vasalități imperial otomane, dar rămas în susținerea celor olteni ai Țării Severinului până la Olt, vor fi scindat pentru un timp țara politică. Eram în vremea celui de al V-lea Basarab, eroul de la Rovine, 17 mai 1395 și restauratorul unității imediat după Nicopole, 1396, recâștigând susținerea marilor boieri munteni.

Una dintre cele mai complexe și interesante perioade din trecutul nostru istoric, care a acoperit a doua jumătate a veacului al XVII-lea și primele decenii ale veacului următor, a fost cea dominată de strălucitoarea și puternica personalitate a lui Constantin Basarab Brâncoveanu – voievodul Țării Românești, care, în lunga sa domnie de peste 25 de ani (28 oct. 1688 – 15 aug. 1714), a reușit să-și păstreze scaunul domnesc și hotarele țării neștirbite, în condițiile în care, la granițe, cele trei mari Imperii: Otoman, Habsburgic și Rus, purtau sângeroase războaie de expansiune. Țara, cu toate amenințările care o înconjurau, în permanență aflându-se sub presiunea unui iminent pericol de a fi invadată, voievodul, prin abilitatea-i recunoscută, înalta știință a conducerii și diplomației demonstrate, a cunoscut cele mai radicale transformări socio-economice din istoria sa, devenind un puternic centru european de dezvoltare a culturii, pe multiple planuri și de luptă împotriva jugului Otoman. După cum avea să fie o epocă a lui Mircea cel Bătrân, a marelui Ștefan al Moldovei, a domnitorului Matei Basarab, așa avea să fie și o epocă a domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu, care s-a diferențiat față de iluștrii săi înaintașii, trăitori în alte epoci, „prin natura metodelor politice” aplicate. Odată cu domnia lui Constantin Basarab Brâncoveanu se încheie „ciclul voievozilor războinici”. Prin arma diplomației, a negocierilor politico-diplomatice, a știut a-și face relații personale cu înalții demnitari ai lumii acelei vremi. Numai prin astfel de legături a știut să evite războaiele în care și Țara Românească ar fi putut fi atrasă, cum ar fi fost: războiul austro-turc (1673-1699 – Pacea de la Karlovitz) și ruso-turc de la 1711 (Țarul Petru I al Rusiei îl decorează cu marele ordin „Sfântul Andrei”), păstrând „semindependența Țării Românești un sfert de veac poporului român și să mențină poporul român în atenția marilor puteri care decideau atunci soarta lumii” [6].

Motivarea divanului țării, de a-l alege ca domn al Țării Românești pe Constantin Basarab Brâncoveanu, la vreme de grea cumpănă, a fost și aceea că, cel ce va conduce destinele poporului într-o perioadă de grele încercări, era legitim coborâtor din neamul Basarabilor, străbunica sa, „Maria din Brâncoveni (soția lui David Postelnicul), fiind vara primară a lui Matei Vodă Basarab”[5].

Privitor la genealogia strămoșilor Voievodului au scris doi „cărturari români”, fiecare cu interesul său: Dimitrie Cantemir (1673-1723) – fost principe al Moldovei (1710-1711) – „contemporan, adversar și ...văr primar prin alianță cu Constantin Vodă” și banul Mihail Cantacuzino „strănepot colateral al lui Brâncoveanu”. Cele ce vor fi scrise, în „Istoria Imperiului Otoman” (1716), la doi ani după tragicul sfârșit al Brâncovenilor, parțial sunt eronate și cu rea credință: „În esență, filiația Brâncovenilor, așa cum o prezintă Dimitrie Cantemir (David-Preda-Papa-Constantin) este corectă; însă amănuntele cu care o îmbracă sunt eronate, fie că autorul le știa doar din auzite, fie că efectiv dorea să «scadă» din strălucirea fostului său adversar, încurcând generațiile și datele legăturilor de căsătorie: „nu cea a marelui vornic Preda, ci a tatălui acestuia, David postelnicu, și nu cu o nepoată, ci cu unica vară primară a lui Matei Vodă”

Povestea ultimului Basarab

Banul Mihai Cantacuzino, poate și din considerente de rudenie, dar cu siguranță pentru importanța istorică a Basarabilor Brâncoveni, rezervă un spațiu, în monografia familiei, intitulată, „*Ghenealoghia familiei Cantacuzinilor*”, unde, într-un mic capitol, reia povestea, la șapte decenii după Cantemir – cea mai apropiată de adevăr, privitoare la „rădăcinile” istorice ale ilustrului său înaintaș, Constantin Basarab Brâncoveanu. Lăsând în urmă povestea cu ginerele lui Lazăr – Vâlcu Brancovici, „primul strămoș” al Brâncovenilor, genealogistul amintește de soția lui Neagoe Basarab (1513) – fiica lui Lazăr, care-și primește nepoții (Brancovici și Toplici), la ea în Valahia, unde cronicarul spune în continuare: „s-au însurat și dintr-înși se prelungesc la Valahia aceste două neamuri până astăzi; *dar nu se știe șiraua lor* din tată la fiu și târziu începe în analele Țării Românești a se pomeni de Brâncoveni...” . Un mare adevăr este acela că, nici marele ban Mihai Cantacuzino, autorul mai sus citat, nu este sigur de originea numelui Brâncoveanu atunci când se pronunță: „...*dar nu se știe șiraua lor*”, că acesta vine de la un strămoș din negura vremii – Brancu, Branco, Brancovici ș.a.m.d., sau de la numele vetrei satului Brâncoveni, zicem noi, cei care am urmărit cercetările arheologice, în urma cărora sau găsit urme de locuire umană care „datează încă din paleolitic”. Ce este consemnat în istorie și sigur în ce privesc rădăcinile viitorului voievod martir Constantin Basarab Brâncoveanu, este acela că, „el se va fi tras”, într-o continuitate din neam de Basarabi, ca și Matei Vodă Basarab din marea familie a boierilor Craiovești, dinastie ce a dat tronului Țării o suită întregă de voievozi, ultimul dintre aceștia fiind Constantin Basarab Brâncoveanu. [7].

Reluăm aici „Povestea ULTIMULUI BASARAB” așa cum a fost ea:

Constantin Brâncoveanu, vine pe lume în, 15 aug. 1654, în casa familiei *Papa Brâncoveanu* și *Stanca Cantacuzino*, al treilea fiu după Barbu – care va fi ucis la „**Țarigrad**” (1674), când el va fi împlinit vârsta de 20 de ani și Matei, care a murit de copil, la cinci ani după nașterea sa (1659).

Nu împlinise decât șase luni de la apariția sa pe lume când bandele răsculate de „seimeni” îiucid tatăl „(15 feb. 1655)”, pe Papa împreună cu mulți alți boieri, boieroaice și copiii acestora. Sângerosul eveniment este descris de principele Gheorghe Rakotzi al II-lea, mamei sale, într-o scrisoare, în care, printre alte amănunte povestește de „sărmanul domn Sava și Preda (bunicul lui Constantin Brâncoveanu n.n.), și-au salvat viața cu mulți bani; i-au omorât fiul (Papa...n.n.), i-a rămas un nepot de la fiu (Constantin Brâncoveanu n.n.), în locul acestuia slujile au dat un copilaș de țigan, așa i-au scăpat viața ...”[8] . În urma decesului tatălui și a celor doi frați (Matei, Barbu) va fi unicul moștenitor al unei averi imense, la care vor fi adăugate și drepturile de zestre ale Mariei (Marica), „nepoata lui Antonie Vodă din Popești”, care îi va deveni soție la 1674, cât și „moșiile rămase de la Danciu, fratele răsbunicului său”. La toate acestea se vor fi fost alăturate și cele venite dinspre Stanca, mama sa cantacuzină.

Tata, Papa Brâncoveanu, a fost primul fiu al marelui vornic Preda Brâncoveanu, al lui David postelnicu din Brâncoveni și al Mariei. Se va căsători, pe la „1650/1651”, cu Stanca, o cantacuzină, cu care vor avea împreună trei copii: Barbu, Matei și Constantin, viitorul domn martir, care prin descendență „era unul din acei puțini în vinele cărora curgea sângele ambelor linii de descendenți ai vechilor Craiovești” [6]. Papa Brâncoveanu, va fi „umbra” tatălui, în întreaga sa viață, ocupând funcția politică de postelnic până când va fi ucis, lângă dealul Mitropoliei, în iarna lui 1655. Va fi

înmormântat la Mitropolie, de tatăl său și după 33 de ani, în iunie 1688, doamna Stanca, soția, va aduce rămășițele pământești ale lui Papa și ale lui Preda, socrul, care vor fi înmormântate, „cu cinstea cuvenită, la Mănăstirea Brâncoveni” – panteonul neamului Brâncovenilor. La un an după ce Constantin Basarab Brâncoveanu va fi ales domn, va înlocui vechea „piatră”, de la capătul mormântului „cu una și mai frumoasă” din marmoră, pe care azi pot fi citite toate înscrisurile legate de dispariția celor doi și de evenimentul în sine.

Mama, Stanca, născută, la 1637, fică a postelnicului Constantin Cantacuzino, va prelua, prin căsătoria cu Papa Brâncoveanu, toate greutățile și necazurile familiei care a adoptat-o, devenind o „autentică femeie brâncovenească”. De pe urma tatălui său, va fi moștenitoarea unei mari averi, care se va adăuga la cea a fiului Constantin, unicul moștenitor. Este părtașă cu sufletul și bucuria de mamă la momentul alegerii fiului său ca domn al Țării, „vegându-l în ale domniei” timp de 11 ani, după care se duce la Domnul într-o zi de Sâmbătă, 10 februarie 1699, lăsând vorbă, fiului său, să fie îngropată lângă „jupan Papa Brâncoveanu”, la Mănăstirea Brâncoveni.

Constantin Basarab Brâncoveanu, cel despre care povestim, rămânând orfan de tată, va fi crescut de Stanca, mama sa și de Păuna Greceanu, bunica dinspre tată, ajutate în educație de unchiul său cantacuzin, Șerban, Constantin și Mihai. Fiind foarte iscusit la învățătură, deprinde foarte repede cartea grecească și latinească, „cu dascăli ale căror nume au rămas necunoscute”. Încă din timpul șederii pe scaunul domnesc a lui Duca Vodă, tânărul Brâncoveanu, urcând pas cu pas treptele ierarhie boierești, ajunge, în timpul domniei lui Șerban Cantacuzino, mare logofăt și ispravnic. Unchiul său cantacuzin, în curtea căruia a crescut și care va fi fost voievodul Țării Românești, moare la 28 octombrie 1688, ziua în care Divanul Țării, în fruntea căruia se aflau marele postelnic Constantin Cantacuzino și marele spătar Mihai Cantacuzino, unchiul său, îl vor propune de a fi ales domn în locul voievodului dispărut. În următoarea zi, 29 octombrie 1688, va fi ales, fără voia sa, domn al Țării Românești:

„Boieri dumneavoastră, bine știți că eu am fost la casa mea ca un domn, trăit-am cum am vrut, nimic lipsindu-mi și domniia aceasta eu nu o pohtesc, ... ci dumneavoastră m-ați pohtit și fără voia mea m-ați pus domn în vreme ca acestea turburate, înconjurați de oști de vrăjmași; ci dar acum iar întreb: este-vă cu voia tuturor?”

- Toți vo<i>m, toți pohtim.

- „Deacă pohtiți toți, mi-e voia și mie să-mi dați un jurământ înaintea lui Hristos precum ve-ți fi cu dreptate și de-ar fi veni vreo primejdie domniile mele, despre vreo parte, să stați cu mine toți” [8].

În vreme ce aveau loc ceremoniile de înscăunare, care au durat trei zile, fostul voievod – Șerban Cantacuzino (1678-1688), uitat parcă de toți, „zăcea ca un om den cei proști”. Toată lumea era interesată „să fie asigurată noua domnie”. După ceremoniile de înmormântare, la mănăstirea Cotroceni, cu „fastul cuvenit” pentru un fost voievod, își va înștiința domnia trimițând soli la curtea de la Viena și la Înalta Poartă de la Constantinopol, ne uitând de hanul tătar și de „seraschierul de la Babadag”. Cea mai mare atenție și-a îndreptat-o către Constantinopol, unde a trimis o delegație formată din șase boieri în fruntea cărora s-a aflat Pârveu Cantacuzino, o rudă de a sa, încărcăți cu multe daruri. Dacă e să dăm crezare lui De Girardin, ambasadorul Franței, care trimite un raport regelui Ludovic al XIV-lea, privitor la solii proaspătului domn, acesta scria:

„rugămintea celor șase boieri veniți cu stăruințe pentru Brâncoveanu, a fost sprijinită de 400 de pungi, din care 200 au fost date vizirului, 150 marelui hasnadar, iar 50 chehaiei și celor mai mici, mai făgăduind Brâncoveanu încă alte 300 de pungi, pentru campania viitoare” [8]. Numai și din acest prim gest de dărnicie față de înalții demnitari ai Porții se va putea găsi explicația lungii sale domnii, considerat a fi, la vremea respectivă și un prim important succes diplomatic. Se va dovedi că, mare sa avere moștenită și acumulată, în decursul lungii sale domnii, a fost pusă în slujba și rezolvarea treburilor țării. Noul domn, el însuși „împodobit cu învățătură”[6], fiind un continuator al unchilor săi, Constantin și Șerban Cantacuzino, care l-au educat și format politic, „a trăit din plin conștiința unității poporului român, indivizibil în întreg spațiul Daciei de odinioară fără a face vreo deosebire între românii de la sud de Carpați din Țara Românească de cei din Moldova sau din Transilvania”. Față de Imperiul Otoman, care la vremea sa se afla în plina decădere, a știut să ducă „politica pungilor de aur”, care într-un sfârșit, l-au și trădat.

Viena nu a primit cu bucurie alegerea și confirmarea sa ca domn, întrucât negocierile fuseseră amânate și pe deasupra Brâncoveanu era bine cunoscut ca „vajnic apărător al românilor din Transilvania” încă din 1681, când s-a încheiat la Constantinopol convenția cu Ladislau Csaky și Christophorus Pasco, privitoare la protejarea ortodoxiei pe teritoriul Ardealului: „Ca religia valahă ortodoxă, cu ritualul obișnuit să se poată practica în libertate după canoanele patriei”.

Preocupările sale, încă din predominie, privitoare la unirea Transilvaniei, sesizate Curții Imperiale de la Viena, pe care o considera a fi „inima și centrul vital al pământului românesc, de unde putea să asigure conducerea Țărilor Române reunite”, au fost un crez și o continuare a celor săvârșite de înaintașul său, Mihai Viteazu.

La mai puțin de doi ani, „Bătălia de la Zărnești” (21 aug. 1690), condusă de Constantin Basarab Brâncoveanu, îl va certifica ca un mare strateg și conducător de oști. Unul dintre cronicarii secui, participant la bătălie, în urma dezastrului (Generalul austriac Heissler, luat prizonier; Cancelarul Transilvaniei Mihaly Teleki, mort pe câmpul de luptă, iar principele Apafi, „în criză de conducere”), consemnează: „când o Țară are principe învățat și înțelept, dar de un astfel de principe nu s-a învrednicit să aibă noroc biata Țară transilvană”. *

Crezul existenței sale, pentru unitate națională, dezvoltarea culturii și prin ea deschiderea spre universalitate, sprijinit, în cea mai mare măsură, de instruirea sa la baza căreia a stat o minte ageră și nu în ultimul rând, deloc de neglijat, averea sa care îl ajută să-l și realizeze. Fiind un „campion al culturii” al acelor vremuri de criză pentru imperiile ce-i înconjurau țara, Constantin Basarab Brâncoveanu, „sustrăgându-și bogățiile sale” de la jaful acestora, le pune în folosul poporului său și a altora, cum ar fi cel georgian și sirian, pe care datorită generozității sale îi înzestrea cu tiparnițe și specialiști, aducându-și astfel contribuția la dezvoltarea culturii și civilizației universale.

În urma epocii sale vor rămâne opere de artă nemuritoare, pe care contemporanii le vor recunoaște ca făcând parte din „arta brâncovenească”, despre care arhitectul G.M. Cantacuzino, va concluziona, printre altele: „Când analizăm operele acestei epoci de izbânzi și aruncăm pe urmă o privire asupra Secolelor premergătoare, vedem îndată că perioada brâncovenească este aceea în care sufletul românesc a intrat în stăpânirea posibilităților sale creatoare. De aceea domnia brâncovenească este mai mult decât un simplu capitol al evoluției noastre...”.

Povestea ultimului Basarab

Curtea sa era frecvent vizitată, pe lângă cei „ai casei”, de politicieni, diplomați, înalți demnitari și foarte mulți oameni de cultură și știință ai acelor timpuri, fiind recunoscut în perimetrul răsăritean ca fiind ocrotitorul creștinătății din această parte de lume. Pentru discernământul vorbelor, pentru prestigiul și înțelepciunea sa este pus în talerul egalității cu marii săi înaintași, Alexandru Macedon și cu Solomon înțeleptul.

Cu gândul la unitatea națională, unul dintre conceptele politicii sale din programul de domnie, asigură tipărirea și distribuirea cărților românești în toate cele trei Țări române, înființând și o tipografie la Alba Iulia, aducându-și prin aceste fapte, aportul la dezvoltarea conștiinței de neam și unitate națională.

Este cunoscut faptul că, principalii beneficiari ai înscăunării lui Constantin Basarab Brâncoveanu, au fost unchii săi, care au devenit cei mai influenți în treburile interne ale țării și în politica externă a acesteia. Tot ei vor fi fost și cei care, nefăcându-le jocul, au urzit pentru mazilirea lui în favoarea unuia sau altuia pe care ei îi puteau manevra, acesta fiind vărul său, Ștefan Cantacuzino, fiul marelui stolnic Constantin, tatăl său adoptiv.

Voievodul, încrezător în boierii din alaiul domnesc și mai ales în cei din neamul său, nu ar fi bănuț că cineva din cei apropiați l-ar fi putut trăda și pârî la Înalta Poartă. „El avea, cum scrie Del Chiaro, o fire atât de blândă încât nu credea niciodată că ar fi trădat”. Sultanul Ahmed și ginerele său, marele vizir Gin Ali Pașa, dând crezare pârilor și minciunilor, îl va acuza și de „hainie”. Această din urmă gravă acuză i se va trage în urma războiului ruso-turc de la 1711, când tabăra simpatizantă, rusă, va fi învinsă. Trădătorii îi voiau tronul. A fost un complot compus din mai mulți cantacuzini, în frunte cu frații Constantin și Mihai Cantacuzino, care, prin acțiunile lor defăimătoare l-au dus la pierzanie împreună cu întreaga sa familie. Pentru nedeclararea bogățiilor și într-un final, pentru nelepădarea de credința pe care a moștenit-o din moși-strămoși și slujit-o întreaga sa viață, cea ortodoxă și refuzul de a trece la mahomedanism, a plătit cu viața împreună cu cei patru fii și cu ginerele său – sfetnicul Ianache Văcărescu, care i-a fost cel mai apropiat confident. Doamna Marica – credincioasa sa soție, care a suferit împreună cu restul familiei în închisorile Imperiului, după șapte ani de la execuție reușește de a-i aduce, în țară, resturile pământești pe care le va înmormânta, în mare taină, într-un mormânt din biserica Sf. Gheorghe Nou din București. Pentru identificare, va aprinde la capul mormântului o candelă de argint, pe care, după 200 de ani este descoperit un text, în litere chirilice, care dezvăluie date despre misteriosul mormânt: „Această candelă, ce s-au dat s(ve)ti Gheorghie cel Nou, luminează unde odihnescu oasele fericitului Domnu Io Constandin Brâncoveanu Basarab Voievod și iaste făcută de Doamna Mării Sale Mariia, carea și măria sa nădăjduiește în Domnul iarăși aici să i se odihnescă oasele. Iulie, în 12 zile, leat 7228 (= 1720)*.

Între 9 – 16 decembrie 1932, se vor efectua „săpături arheologice” pentru confirmarea înscrisului de pe candelă. În urma acestor cercetări se dovedește că cele scrise sunt adevărate. Resturile pământești recuperate vor fi așezate spre odihnă într-un nou sicriu ornat în stil brâncovenesc, confecționat dintr-un lemn de stejar adus din grădina palatului de la Mogoșoaia. Sicriul va sta până în anul 1934, în altarul bisericii Sfântul Gheorghe Nou, „pentru consfințire a lor ca sfinte moaște de martir creștin”, an în care, la inițiativa Patriarhului Miron Cristea, de ziua Sfinților Împărați Constantin și Elena, sicriul a fost scos din Biserica Sfântul Gheorghe Nou și depus în paraclisul patriarhal unde, după slujba de vecernie și o noapte de priveghere petrecută acolo s-a

ținut un parastas de pomenire „pentru slăvitul voievod și neamul său cel adormit”, eveniment unic la care au participat toate înaltele oficialități ale statului. Cu acest prilej, patriarhul a motivat:” Biserica a crezut a fi o creștinească datorie să reazeze la locul de odihnă scumpele oseminte în cadrul unei slujbe și procesiuni festive, ca toți credincioșii să aibă puțința a li da cuvenita cinste”. După cuvântul comemorativ al Patriarhului Miron Cristea, sicriul a fost purtat pe străzile Bucureștiului într-o ceremonie cu onoruri militare ca pe vremea celui dispărut, până la vechiul loc de veci, ales de jupâneasa Marica, soția sa. Trebuie precizat că, nu a putut fi adus la Hurezi, unde îl aștepta cripta goală încă din 1693, an când a fost sfințită prima sa ctitorie de suflet, Mănăstirea Hurezi, aceasta aflându-se pe teritoriul Olteniei, care după 1716 se afla sub ocupație austriacă.

Consider că, atunci, cu ocazia marelui eveniment de recuperare a memoriei marelui dispărut, cel care a fost Voievodul creștin al Țării Românești și-al întregii românități, Constantin Basarab Brâncoveanu, a fost un moment prielnic de a fi canonizat. Au trebuit să treacă încă 58 de ani – 19 iulie 1992, pentru ca Biserica Ortodoxă Română să officieze ceremoniile de canonizare ale Sfinților Martiri Brâncoveni și să-i treacă în lumea sfinților, cum s-a procedat și cu înaintașul lui Neagoe Basarab (1512-1521). Comemorarea lor, de drept este în ziua de 15 AUGUST. Pentru a nu i se diminuea din importanță și a nu se confunda cu marea sărbătoare a Adormirii Maicii Domnului, cunoscută și sub numele de Sfânta Maria Mare, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca cinstirea-comemorarea acestor sfinți să aibă loc ziua următoare, cea de 16 AUGUST, așa cum este evidențiată și în Calendarul Creștin Ortodox. Canonizarea este o recunoaștere a apărătorului credinței (una din marile valori ale neamului Credința Creștin Ortodoxă), care, în fața marelui supliciu, dă un exemplu de asumare a credinței pentru multe generații.

Noi, Grupul de la Râmnic: „România Grădina Maicii Domnului”, am fost printre primii inițiatori ai aducerii, la Mănăstirea Hurezi, a moaștelor Sf. Constantin Brâncoveanu. Pe aceeași temă, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Vâlcea și Primăria Orașului Horezu, a organizat, în urmă cu șapte ani, la Mănăstirea Hurezi, o manifestare culturală, ocazionată de comemorarea a 293-a de la trecerea în neființă a „Sfinților Martiri Brâncoveni” și 310 ani de la ctitorirea Mănăstirii Hurezi, în ziua de 16, august 2007, unde printr-un memoriu s-a solicitat aducerea moaștelor Sf. Constantin Brâncoveanu, la Mănăstirea Hurezi. La acest eveniment au fost prezenți toți șefii instituțiilor administrației județene și locale, parlamentari, oameni de cultură etc., în frunte cu Prea Sfințitul Gherasim, episcopul Râmnicului. Cu acest prilej „a fost semnat de către toți participanții memoriul pentru aducerea Sfintelor Moaște ale voievodului martir Constantin Brâncoveanu de la Biserica „Sf. Gheorghe Nou din București, la ctitoria sa de la Hurezi.”. [9].

Poporul, care, cu toate grelele împovărări impuse de administrația domnească, necomplice și neputincios la toate relele întâmplăte, la iubit și adulat pentru liniștea asigurată timp de un sfert de secol, pentru bunătatea și blândețea sa, la dus în balade („Baladă la moartea lui Constantin Brâncoveanu”, apărută într-un volum intitulat, „N. Păsculescu, *Literatură populară românească*”, 1910, pp.192-195; inf. Lucan Candoi, Celei, Corabia, Oltenia.”), cântece... la dus în memoria de neșters.

Concluzii:

1. Povestea ultimului Basarab asigură continuitatea;

2. Istoria se poate scrie corect, folositor prin desfășurarea tâlcurilor din poveștile adevărate;
3. Basarabii sunt embleme de continuitate, iar canonizarea lor și aici un Matei Basarab, Mircea cel Mare (proiectul nostru de la „România, Grădina Maicii Domnului), Radu de la Afumați etc, pot fi pe o listă... de priorități; Prin sfințire nemurirea este asigurată.
4. Legea pământului se transmite subtil în forme de iradiere și cuminecare inefabile ...

Gheorghe SPORIȘ

Bibliografie:

1. **Napoleon Săvescu**, v. art. coperta rev. *Dacia Magazin* (nr. 99, 100.)
2. **Directiva Consiliul Europei**, 1997, prin „Consiliul de Cooperare Culturală” promovează *Programul: „Învățarea și predarea istoriei Europei în Sec. XX*.
3. **Mihai Eminescu** „*Opera poetică*”, Ed. Polirom 2000, Buc. p. 662 – 668.
4. **Rev. Dacia Magazin**, nr. 99, G.D. Iscru, „*Semnificații, Martirului Sf. Brâncoveni*”.
5. **Grigore Alexandrescu** „*Umbra lui Mircea la Cozia*”.
6. **Patriarhia BOR**, Sfinți români și apărători ai legii strămoșești, „*Pătimirea dreptcredinciosului voievod Constantin Brâncoveanu*” Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., Buc. 1987, p. 620 – 639.
7. **Autor colectiv**, Constantin Basarab Brâncoveanu, ; Cap. 1. Genealogia familiei Brâncoveanu, „*Constantin Basarab Brâncoveanu – strămoși, înrudirile și calea spre tron*”, Ed. Universitaria, Craiova, 2004, p. 16-30. (...realizată de Olt și Vâlcea și lansată cu ocazia a 290 de ani de la moartea lui Constantin Basarab Brâncoveanu – acum 10 ani la Horezu, unde am fost și noi acolo!)
8. **Pr. Ioan D. Ciucă, Prof. univ. dr. Bianca Predescu, Prof. Ion M. Ciucă**, Un destin românesc exemplar – Brâncovenii, „*VI. Brâncovenii în vâltoarea vremurilor*”, Parohia Câmpu Mare, Olt, 2004, p. 111 – 152,
9. **Antimiana II – antologie de studii, comunicări și articole, Florin Epure**, „*O reparație istorică și morală: aducerea la Hurezi a moaștelor Sfântului Constantin Brâncoveanu*” , editată de Centrul de Studii Medievale și Premoderne „Antim Ivireanul” Râmnicu Vâlcea, Ed. „Babel”, Bacău, 2012. p. 165 și recomandarea lui Vergati de la pag. 176 („...a fost canonizat la **20 iunie 1992** prin Hotărârea Sf. Sinod al B.O.R. ... ar trebui îndeplinită îndeplinită ca un act de pioșenie, de credință față de un om care s-a jertfit întru Hristos.”